

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Katedra románských jazyků

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Bc. Marianne Loose**

Název práce: **Les stéréotypes culturels des Français et des Tchèques et leur reflet dans l'enseignement du FLE**

Oponoval: Mgr. Lucie Divišová

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl splněn): Hlavním cílem diplomové práce s názvem Kulturní stereotypy Francouzů a Čechů a jejich odraz ve výuce FLE (francouzštiny jako cizího jazyka) bylo – dle slov samotné autorky – zdůraznit roli kultury v rámci výuky FLE a zároveň její význam ve společnosti. Již takto široce vymezený cíl práce se naplňuje jen nesnadno (což potvrzuje zejména praktická část práce, kde se pod pojmem kultura zjevně objevily i pojmy s ní příliš nesouvisějící). Cíl diplomové práce přesto považujeme za přiměřeně splněný.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.): Autorka předkládá velmi zajímavé téma, které jí dávalo rozsáhlé možnosti pro uplatnění kreativního přístupu a vzhledem k osobní situaci autorčině skýtalo i velkou výzvu k propojení kulturní osy české-francouzské. Teoretická část práce nejprve zahrnuje pojmy jako interkulturní, multikulturní, definice reprezentací, stereotypů a auto-stereotypů a etnocentrismu. Práci by možná slušelo více odkazů na relevantní odbornou literaturu z oblasti kulturní antropologie (zvláště když se nacházíme na akademické půdě, na níž četné studie z této oblasti vznikaly), avšak celkově lze úvodní teoretické partie práce ohodnotit jako na dobré vědecké úrovni. V teoretické části se též objevují názory na postavení interkulturní složky napříč jednotlivými metodickými přístupy, jakož i teoretická vymezení cílů interkulturní výchovy ve výuce cizího jazyka. Vhodné je též zdůraznění role výukových materiálů při začlenění interkulturní složky do výuky FLE, včetně drobné, byť ne zcela systematické analýzy tří učebnic, které jsou v současné době používány při výuce francouzštiny jako cizího jazyka v České republice a se kterými má autorka zjevně své zkušenosti.

Praktická část je složená z dotazníkových šetření a z jedné „fiche pédagogique“, kde autorka popisuje návrh své vyučovací hodiny k tématu kulturních stereotypů o Francouzích – tato vyučovací hodina byla i realizována v gymnaziálním prostředí, a její výsledky lze tak považovat za empiricky vyzkoušené. Při dotazníkových šetření autorka nasbírala plných 150 odpovědí respondentů, což je úctyhodný výkon vzhledem k tomu, že výzkum realizovala samostatně. Méně však někdy bývá více: pro zjištění, jaké z kulturních stereotypů tradovaných o Francouzích skutečně fungují, by bylo vhodnější zvolit sourodější vzorek, např. jej ohraničit žáky a studenty na gymnáziu, popř. zařadit i odpovědi jejich profesorů. Vysoce hodnotíme autorčinu schopnost sebereflexe, když sama vnímá a potvrzuje, že začlenění skupiny francouzských respondentů z řad známých a blízkých lidí z celého spektra společnosti působí v kontextu práce poněkud nesourodě a že porovnávat tyto odpovědi s odpověďmi, které autorka obdržela z řad českých žáků a studentů na gymnáziích nebo z řad dospělých studentů francouzštiny, prostě nelze (pokud bylo autorce líto sesbíraných dat, bylo je možno včlenit ve zkrácené verzi do příloh, aby tato netvořila integrální součást textu diplomové práce).

V praktické části se často střídají odůvodněné hodnotové soudy s pouhými hypotézami. Ačkoli realizovaný výzkum zahrnuje grafy, týkající se např. dosaženého vzdělání nebo věku respondentů, neopírá se tento o žádnou relevantní odbornou literaturu, se kterou by bylo možno následně kreativně zacházet: aby na základě získaných dat pak mohl být realizovaný výzkum hodnocen, interpretován a následně vypracovány návrhy na řešení implementace interkulturní složky do výuky FLE. Závěrečná fiche pédagogique svědčí jistě o pečlivém autorčině přístupu k výukové praxi, avšak jedná se o ojedinělý – i když velmi zdařilý (!) - návrh, který nepostačuje jako takový k naplnění cíle diplomové práce ve smyslu vytvoření návrhů didaktických výstupů. Autorka sice zachází s dokumentem Rady Evropy Společný evropský referenční rámec pro cizí jazyky, ale bylo by bývalo vhodné a nutné informovat se též o přítomnosti interkulturní složky v kurikulárních dokumentech pro nižší a vyšší ročníky gymnázií (která je zde nejčastěji pojímána jako průřezové téma) a na podkladě těchto dokumentů pak zacházet při vypracovávání návrhů pro začleňování interkulturní dimenze do výuky FLE.

Použitá metoda pro zjišťování kulturních stereotypů, tj. dotazníková metoda, je sama o sobě velmi vhodná pro takový typ výzkumu. Konkrétní podoba dotazníku, vypracovaného na základě dvou zdrojů (Villan, C. *Cliché! La France vu de l'étranger* a *Le portrait chinois*), se však jeví jako nedostatečná pro zjišťování skutečných příčin asociací respondentů, navíc zde dochází k nejasné hranici mezi kulturním stereotypem jako takovým, pouhou asociací založenou na jedinečné osobní zkušenosti respondenta, která se žádným kulturním stereotypem nespojuje.

(např. místa ve Francii, kde byl dotyčný respondent na dovolené), a též pouhou (a někdy alarmující) neznalostí (např. zeměpisnou). Interpretace osobních asociací respondentů v diplomové práci pak mohou být zavádějící, což je opět dáno do značné míry celkovou strukturou dotazníku (chybí zde jednoznačně podrobnější a do hloubky jdoucí zpětná vazba o motivech odpovědí dotazovaných: příkladem může být na s. 70 autorčin podiv nad asociací Francie se skřivánkem a dětskou písní Alouette, gentille Alouette. Respondent pak neoprávněně vychází z výzkumu jako infantilní a nemůže se bránit dalším vysvětlením, že píseň o skřivánkovi byla ještě na začátku 90. let 20. století zahrnována do učebnic pro střední školy a studenti se na ni s úspěchem učili dramapedagogickými postupy části těla, jakož i tvary budoucího času, dobře zapamatovatelné, neboť propojené právě s kontextem zmiňované písně).

Na s. 78 – 79 autorka pak ve svých návrzích, jak zacházet s interkulturalitou, zdůrazňuje, že je třeba spíše měnit postoje populace než se učit konkrétní data o zemích Evropy. Formativní složka vzdělávání je skutečně při budování postojů nejdůležitější, s tímto konstatováním nelze než souhlasit. Autorčin výzkum však (i když patrně ne zcela záměrně a spíše nechtěně) potvrdil i naprostou nezbytnost složky informativní ve vzdělávání při tvorbě názorů na evropský kontinent (můžeme se jen dohadovat, které okolnosti způsobily zeměpisné znalosti některých respondentů ohledně medvědů žijících v hojném počtu v hlubokých lesích České republiky).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Po formální stránce je práce velmi kvalitní, je přehledná, dobře rozčleněná do příslušných kapitol a podkapitol. Citace a odkazy na odbornou literaturu i elektronické zdroje odpovídají normě. Přílohy jsou vhodně zvolené vzhledem k obsahu práce, potěší jejich barevnost a variabilita. Jazykový projev autorky je na vysoké úrovni, práce je psána dobrou francouzštinou, odpovídající skutečnosti, že tento jazyk je pro diplomantku rodným jazykem. Odborného vyjadřování se autorka drží zejména v teoretické části diplomové práce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.): Autorka svou diplomovou práci velmi pečlivě a logicky rozvrhla a následně začala psát text na poměrně solidním odborném bibliografickém podkladě. Tuto dobře nastavenou rovinu v teoretické části, odpovídající požadavkům na takovouto kvalifikační práci, však postupně opustila směrem k ne vždy opodstatněným hypotézám a závěrům v části praktické. Návrhy na implementaci interkulturality do výuky jsou pak (kromě závěrečné fiche pédagogique) posunuty směrem k formulacím přání a subjektivních názorů (často vyjadřovaných výrazovými prostředky jako „nous espérons“, „nous souhaitons“ etc.). V praktické části práce, tvořené z velké části výše analyzovaným dotazníkem, tím pádem zcela nepřevládá stěžejní didaktické pojetí. V diplomové práci je však i řada velmi bystrých dílčích postřehů (např. zjištění, jak důležitá je role učitele při budování vztahu ke kultuře země, jejíž jazyk se student učí; nebo jak zidealizovaný až naivní vztah může mít někdy student vzhledem ke stereotypům tradovaným o dané cizí zemi).

Práci doporučujeme k obhajobě s tím, že pokud se na ni autorka kvalitně připraví, mohl by její výsledek být „velmi dobrý“.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- Autorka DP by mohla vypracovat stručný návrh toho, jakými výzkumnými metodami, včetně jinak strukturovaného dotazníku, by bylo možno dojít k zjištění, jak a zdali fungují či nefungují určité kulturní stereotypy. Doporučujeme tentokrát svá tvrzení opřít o odbornou literaturu.
- V úvodu práce se hovoří o národním jazyce jako o kulturním nástroji, v návrhu na zacházení s kulturními stereotypy však autorka zdůrazňuje roli angličtiny, která pomáhá překonávat hranice a bariéry mezi občany EU a jako taková by mohla přispět k jejich vzájemnému obohacení a porozumění. Autorka by se mohla zamyslet, jaké postavení má (či by měl) mít národní jazyk a jazyk anglický při kultivaci studentovy osobnosti; a proč možnost volného pohybu po zemích EU, Evropská unie jako taková a angličtina jako globální jazyk někdy spíše mohou přispívat k vytváření nevhodných kulturních stereotypů.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): **velmi dobře** (nebo podle průběhu obhajoby)

Datum: 26. května 2015

Podpis:

Lucie Dřízová v.r.